

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina zveša: Za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 32.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1906.

Leto IX.

Slovinci!

Pod imenom tretjega katoliškega shoda pripravlja klerikalna stranka za dneve 26., 27. in 28. avgusta veliko demonstracijo, katere prozorni namen je v prvi vrsti, obuditi v najširši javnosti mnenje, da je ves slovenski narod napolnjen s klerikalnim duhom, da ima klerikalizem absolutno moč nad slovenskim narodom, da je rimsko mračnjaštvo edini ideal Slovencev.

Dolgotrajne izkušnje dokazujejo, da je ime „katoliško“ na Slovenskem samo sinonim za „klerikalno“. Karkoli se snuje in prireja pod tem imenom, ima namen, utrditi in povečati moč klerikalne stranke in oklepati Slovence v verige srednjeveškega mračnjaštva, sovražnega vsakemu napredku, vsaki svobodi, vsakemu razvoju. S krinko ljudskega prijateljstva hodi klerikalizem po slovenskih deželah; potlačiti ljudstvo, uničiti njegovo odbojno moč, pa mu je v resnici edini namen. Škodljiv je klerikalizem razvoju vsakega naroda; zlasti škodljiv je slovenskemu narodu, ki je majhen po številu, politično potlačen, kulturno zanemarjen, gospodarsko še slaboten. Znanost in gospodarstvo, najvažnejša faktorja v življenju narodov in človeštva, uplivajoča tudi na kulturo in na politiko, hitita po vsem svetu z orjaškimi koraki naprej. Samo narod, ki sledi viharnemu napredku brez počitka, ima zagotovilo, da obstane v silnem, vse slabotneže uničujočem tekmovanju. Mali narodi pa skrbe za svojo ohranitev le tako, da napno vse moči pa izkušajo, postaviti se v prve vrste splošnega napredka, kjer se jih more priznati in upoštevati. Kdor zastane, je izgubljen; zajamčeni prostori so samo v najsprednejših vrstah.

Klerikalizem pa je zaostajanje, zadrževanje in oviranje. Narodi, nad katerimi dobi klerikalizem moč, ne morejo dohitevati svojih tekmecev; napredujoče sile drve brezobzirno preko njih, poteptajo jih in tužen pogin je neizogiben konec klerikalnih narodov.

Velikanska je škoda, ki jo je nanesel klerikalizem slovenskemu narodu od časov, ko je pokristjanjevanje naših očakov protežiralo in pripravljalo tla raznarodovanju Slovencev. Za stoletja je protireformacijska doba zadržala napredek slovenskega naroda. In v novejši dobi je klerikalizem najmočnejša retardirajoča sila, ki označuje vse rezultate moderne vede za peklenko delo, ki preklinja vsako svobodno misel, ki ubija samostalnost, ki podreja gospodarstvo, politiko, vedo in umetnost absolutizmu cerkvenih poglavarjev, ki išče svoje cilje v mrtvi preteklosti, ki mu je glavni smoter, pretvoriti ves svet takorekoč v samostan z absolutnim, svetovno in duševno gospodujočim, privatno in javno življenje avtokratično ravnaajočim papežem na čelu.

Tudi tretji katoliški shod, ki mu je atribut „slovenski“ samo epitheton ornans, nima drugega namena, ga ne more in ne sme imeti, nego služiti tej svrhi, propagirati dušeci klerikalizem in hipnotizirati slovensko ljudstvo, kateremu naj prepozna demonstracija sugerira, da je ves slovenski narod klerikalen. Posebno se trudijo prireditelji za uspeh, ker bode zboroval katoliški shod v Ljubljani, v kateri klerikalizem doslej še ni mogel zagospodovati. „Tudi Ljubljana je padla; tudi glavno mesto kranjske dežele in slovenskega naroda je klerikalno“ — to naj bi pokazal tretji katoliški shod. To bi bil največji triumf klerikalne stranke. Zato bi radi imeli okinčane hiše, zato slavnostne vsprejeme, zato sprevide med velikanskim špalirjem, zato ves pomp, kar ga premoreta cerkev in od nje odvisna politična stranka.

Slovinci!

Kar se vas še ni udalo terorizmu klerikalne tiranije — do vas se obračamo. Zdramite se in pokažite, da objestni klerikalizem še ni absolutni vladar na Slovenskem. Dokazite, da je tudi v slovenskem narodu še dosti duhov, ki so pripravljani, upreti se mračnjaškemu početju, vodečemu v kulturno smrt in v narodni pogin. Na noge vsi, ki ste pripravljani, gladiti pot svobodnemu napredku. Podajte plašnim dober vzgled, ohrabrite bojzljivce, pokažite, da najdejo zaslombe v neizogibnem boju med svobodo in suženjstvom, med napredkom in nazadnjaštvom.

Žalostne so še razmere na Slovenskem; velika je moč klerikalizma. Ali železna volja je premagala že hujše sile in v značaju slovenskega ljudstva je toliko zdravega, da je zmaga nad žugajočo reakcijo zagotovljena, ako se zbudi doslej še speče, ako se ohrabri splasene, ako se pouči zapeljane elemente naroda. Ali brez dela ni uspeha in začeti je treba, dokler je čas.

Začeti ie treba takoj.

Tretji katoliški shod v Ljubljani bodi signal resnično naprednim Slovincem za začetek dela. V boju proti klerikalizmu ne smejo ovirati zavednega dela razlike, ki ločijo struje v političnem in v gospodarskem življenju. Taka nasprotja, ki jih ni treba tajiti, nimajo ničesar opraviti z bojem proti skupnemu, brezobzirnemu sovražniku: klerikalizmu. Seveda ima klerikalna stranka kakor vsaka druga, pravico demonstrirati, kolikor se ji poljubi. Stoječi na stališču svobode za vsakoggr, ne moremo motiti klerikalcev v njih prireditvah. Ali tudi sami sebi ne maramo jemati enake pravice in če hočejo klerikalci manifestirati svojo moč, hočemo demonstrirati mi, da ima tudi svobodna misel na Slovenskem tla in bojevnike. Dostojno hočemo to demonstrirati na shodih, ki vam bodo z vsemi potreb-

nimi detajli naznanjeni. Vas pa, neklerikalne Slovence, vabimo, da se udeležite teh shodov v čim največjem številu in tako pokažete svetu, da ima svobodna misel na Slovenskem močno in zdravo zaslombo.

Slovinci, kar vas ni klerikalnih, mislite na to, da je vaša politična dolžnost, zajeziti ošabno in brezobzirno prodirajoči klerikalni naval. Svobodomiselni ponos veleva vsakemu naprednemu Slovencu, udeležiti se tega shoda in preprečiti zmagoslavno tulenje klerikalizma, ki razteza svojo malho, da bi pobašal vse Slovenstvo vanjo. Verjetno

je, da bode klerikalno časopisje teroriziralo; ali kdor se ustraši dobro znanega surovega žuganja črne čete, se izbríše sam iz vrst kulturnih naprednjakov. Zatríte torej nepotrebne pomisleke, preženite neopravičene predsodke, ne dajte se strahovati, temveč storite svojo dolžnost!

Kdor noče biti hlapec klerikalizma, na shod!

In ve, žene, ki ljubite svoje otroke in nočete, da bi jim klerikalizem zastrupil bodočnost, pomagajte pri tem delu z agitacijo in z udeležbo. Tudi ve ste poklicane na delo — ne odtegujte se mu!

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.**

„Narodni delavci“.

Z liberalno stranko gre torej od dne do dne bolj rapidno navzdol. Izvrševalni odbor je tako razrovan, da se ne morejo sestati trije njegovi člani, ki bi imeli enake nazore. Osebna nasprotja grasirajo med njimi kakor epidemična bolezen. V najvažnejših načelnih stvareh nimajo nobene vodilne misli, nobene doslednosti. In pod vodstvom takega izvrševalnega odbora je cela stranka desorganizirana.

Kako naj bi tudi bilo drugače?

V politični stranki je mogoče dvoje: Demokrazem ali pa diktatura. V prvem slučaju mora stati vodstvo stranke v neprestani dotiki s širokimi plastmi pristašev, da lahko vedno pozna mnenje, zahteve in želje svojih sledbenikov in uravnava svojo politiko po njih, da lahko korigira napačne nazore zgoraj in spodaj, da si ohrani zaupanje in da vzdržuje stalno duševno zvezo med posameznimi skupinami pristašev ter med njimi in med vodstvom. V drugem slučaju mora biti stranka sama po sebi že tako konsolidirana, po interesih in nazorih svojih pristašev tako enotna, da izvira iz cele konstelacije lahko samo ena politika in vodstvu je tedaj naloga, natančno in nedvomno izpoznovati to politiko, kateri morajo potem pristaši slediti po zakonu železne doslednosti.

Pri liberalcih ni ne enega, ni drugega. Njih vodstvo ne mora biti orientirano o aspiracijah in nazorih strankarjev, ker se leta in leta ni trudilo, da bi ostalo z njimi v zvezi. Sam pa izvrševalni odbor nima nobene določene smeri. Programa, ki bi mu kazal jasno

črto, ni. Politične ideje tudi nimajo. Vodstvo, ki samo ne ve, kako naj bi ravnalo v tem, kako v onem slučaju, ki v enem vprašanju ni dva dni enakih misli, pa seveda tudi ne more dajati svojim pristašem nobene direktive. Tako morajo strankarji vsled nerovznega, nezavednega tavanja svojih pristašev zabresti v popolno nejasnost in razpad take stranke je neizogiben.

Ta proces se sedaj vrši v liberalni stranki; kolaps se že lahko konstatira in končna katastrofa je neizogibna. Posebno zanimiv dokaz za to je najnovejši poskus strankinih zdravnikov, smerajoč na to, da bi bolniku rešili življenje, ali da bi je vsaj nekoliko podaljšali. Gospodje mediki sploh ne zaupajo več močem bolnika samega; zatekli so se k obupnemu sredstvu, da mu nalijejo krvi iz drugega organizma v žile.

Značaj «narodno-napredne» stranke je bil od vsega začetka meščanski. Organizirati slovensko meščanstvo na svobodomiselni podlagi, to bi bila gotovo hvaležna in — to pravimo povsem objektivno — koristna naloga. Ali liberalcem se ni posrečila. Upliv na meščanstvo, ki ga je ta stranka gotovo imela, je izgubila; celo v Ljubljani nima več zaupanja. In sedaj, ko se pojavljajo neprenehoma embrionični začetki novih strank, se lotijo zadnji ostanki v političnem smislu bankrotskega sredstva, rešiti stranko z grabežnimi izleti na tuje polje. Meščanstvo so izgubili, pa se — ker so izgubili menda tudi glavo — zatekajo k . . . delavcem! Novi tajnik liberalne stranke, v politiki popolnoma nevedni, neizkušeni jurist Cham, mož brez vsake jasnosti in brez najelementarnejših pogojev respektivnega znanja, je iztuhtal, kdove pod čegavo patronanco, idejo «narodno-naprednega delavstva». Mogoče, da je videl v Pragi slučajno (kajti namenoma tudi tam ni videl ničesar) kakih pet

«narodnih socialistov» (Klofačiancev), pa bi rad presadil to umetno, slabotno rastlinico tudi na slovenska tla. Da ima on take imenitne ideje, mu ni zameriti; kdor nima izkušnje, ima navadno poln koš «idej». Da pa voditelji liberalne stranke dovoljujejo take eksperimente, to pomeni izjavo političnega bankrota. Taka desperatorska sredstva rabi samo stranka, ki nima več nobene korenine v svojih lastnih tleh . . .

Imeniten je ta eksperiment tudi še z drugega stališča. Glavna naloga liberalne stranke je — politično — boj proti klerikalizmu. V najnovejši metamorfozi pa abdicira stranka tudi v tej smeri. Delavce ima voditi v enak boj socialna demokracija. In ravno njej bi liberalci radi izpodkopali tla.

Radi bi. Če bi imeli še količkaj razsodnosti, bi morali razumeti, da je to norost. Dobro pa je, da so se pokazali v tej obliki, kajti kmalu mora postati sedaj tudi meščanstvu jasno, da ta stranka tudi njegovih kulturnih interesov ne more in noče več varovati. In namesto vstajenja, o katerem sanja gospod Cham, pride absolutna smrt.

Škode res ne bode, kajti taka stranka je razvoju v vsakem smislu na poti. Svobodomiselnemu meščanstvu ne želi v naših vrstah nihče propada; ali identificirati liberalno stranko v sedanji obliki s tem meščanstvom, se nam zdi naravnost žaljivo; čimprej se je meščanstvo otrse pa si poskrbi drugo zastopstvo, tem bolje bode varovalo svoje interese.

Da izvede svoj velikanski načrt, je sklical gospod Cham pretečeni četrtek shod v «Mestni dom». Seveda shod po § 2. Gospod jurist ima sicer slabe pojme o dotičnih zakonskih predpisih. Da to naj opravi s svojimi profesorji. Faktum je, da se je ljudi za ta shod naravnost lovilo po Ljubljani. Tako se

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Ko so se klerikalci s svojim shodom v Gospojni tako urezali, se je zdelo liberalnemu društvu, da je prava otroška igrača, osvojiti to občino. Že štiri tedne pozneje sta prišla iz glavnega mesta dva advokata, neki propadli gostilničar, pa agent za časniške oglase, katerim se je pridružila vsa liberalna inteligenca iz Raminga, v vas, ki tudi to pot ni bila v zastavah. Župnika tudi sedaj ni bilo doma. Tudi na ta shod ne bi bil prišel, čeravno ne bi bil spremljal s svojim vozom potovalnega gospodarskega učitelja, ki je imel dopoldan predavanje, na kolodvor.

Čudno, kako zaslepi strankarska strast. Gospodje, ki so bili z župnikom več kakor uljudni, kadar se je šlo za stavbo železnice

ali za novo šolo, bi ga bili danes kar prebodli z očmi, tako so švigali bliski iz njih voza v župnikov voz. Gospod notar ni niti odzdravil in gotovo se ni več spominjal, da je sam ponudil pri veliki pojedini po posvečenju nove šole v Gospojni, katere se je udeležil kot okrajni šolski svetnik, župniku tikanje in bratovščino. Župnik se je moral smehljati nad tako neškodljivim, pristnim izrazom strankarskega duha. Hudega pogleda liberalca se mu ni bilo treba bati. Pač pa so bili nevarni taki pogledi iz klerikalnih oči; to je vedel Hercog po dolgoletni izkušnji.

Kmalu se je ustavil voz pred „modroščuko“, kjer ga je hotel nekoč okrajni sodnik Handelsbacher kot potujočega kaplana nerahlo posaditi na cesto. Kdo bi bil takrat mislil, da se da ta gospod dvanajst let pozneje voliti od „farske stranke“, kakor jo je sam imenoval o polnoči, voliti v državni zbor, kjer je sedel poleg češkega kaplana, za kar je kmalu doživel imenovanje za deželnosodnega svetnika! Sedaj je že v pokoj, pa si je dal sezidati vilo na najlepšem

prostoru v Gospojni, v nekdanjem kaplanovem rajcu. Vsaki teden se pokaže v župnišču. Za vino, s katerim pogosti župnik gospoda svetnika, mu ni bilo žal, pač pa za dragocene ure, ki jih mora žrtvovati človeku, ki ga je hotel nekdan kot pristni liberallec posaditi na tlak.

Gotovi zmage so se pripeljali bradati gospodje v Gospojno, imeli pa so prav tako malo uspeha, kakor klerikalni apostelji. Tudi na tem shodu jo je takoj prvi govornik, zaradi svoje zgovornosti slaven advokat, polomil. Začel je s tem, da je na prihodu srečal farja, ki je bahato sedel v kočiji, pred katero sta bila vprežena dva krasna vranca.

„Dva kostanjevca!“ se je oglasil mejklic. „Dobro. Recimo, dva kostanjevca“, je ognjevit nadaljeval govornik; „vprašam Vas, kmete, ki morate na smrt trudni v nedeljo hoditi cele ure daleč v cerkev, dočim imajo farji lepe konje in bogate kočije, ali se je vozil tudi Kristus tako ošabno v kočiji?“

V odgovor pa je zadonel zopet mejklic: „Gospoda, kaj ste prijahali Vi na samih oslih?“

je zgodilo, da je dobilo tudi par naših sodrugov vabila. Saj sklicatelj, odnosno njegovi agitatorji večinoma niso imeli pojma, koga vabijo. Natančno ne vemo, koliko vabil so izdali, pozitivno pa vemo, da jih je bilo več kakor 1000. Ali kredit liberalne stranke res ni več velik. Kljub dolgemu čakanju ni prišlo na shod 150 oseb in če objavlja «Narod» natančno število udeležencev, je to nad vse smešno. O teku tega zabavnega shoda res ni vredno poročati. Gospoda Cham in Pustoslavšek sta hotela osnovati narodno-napredno delavsko organizacijo, pa sta v ta namen sprožila par govoranc tako šepave logike, da se je na shodu vse lomilo smeha. Njun največji ponos je bil, da sta imela večinoma na shodu. Nota bene na shodu po § 21! Pač zelo skromen ponos. Gospod Cham je dokazoval, da nima pojma, kako je nastala Avstrija, da tudi narodnostnega problema ne pozna, da bi pa rad nalovil med delavci kaj glasov za volitve po tistem volilnem redu, ki ga liberalci z ravno tako nekonsekventnostjo kakor neznanjem pobijajo! Zabeležiti je le vredno, da sta oba «voditelja» shoda imenovala socialne demokrate «izdajalce». To se za sedaj lepo zapiše; prišlo bode že prav.

Da gospoda s tem eksperimentom ne dosežeta ničesar, je tako gotovo, kakor «amen» v očenasu. Vodstvo liberalne stranke bi pa tudi lahko razumelo, da ji taki manevri ne koristijo, dokler še kaj živi; kvečjemu ji pomagajo še prej v grob. Če hočejo gospodje to, nam je tudi prav.

Politični odsevi.

Pluralni zistem je najnovejša klada, ki jo mislijo sovražniki ljudskih pravic vrci na pot enaki volilni pravici. Po nekaterih časopisih razglašajo celo, da je za ta fini načrt pridobljena že dvetretjinska večina v državnem zboru. Ta baharija je pač neumna. In gotovo je neverjetno, da bi se moglo v državnem zboru poskusiti kaj resnega s takimi nameni. Značilno je, da intrigantje niti ne vedo povedati, kakšen naj bi bil pluralni zistem po njih mislih; z besedo samo ni nič povedano, kajti ona pokrije lahko celo kopo različnih zistemov. Ali naj dobi po več glasov tisti, ki več ima, ali tisti, ki več zna?... Končno so vse te mahinacije neslane. Kdor more izza dogodkov celega leta sploh misliti, da je tako gorostasno popačenje enake volilne pravice še mogoče, nima niti najskromnejšega daru za politično delo. In da bi delavstvo takoj porabilo vsa sredstva, ako bi se pokazala taka nevarnost, je čisto nedvomno.

Glazen smeh je zabučal na ta odgovor, ki je prihajal kmetom prav iz srca, kajti na župnikove konje so bili prav posebno ponosni.

Ako bi bil zaklical te besede kmet, se mu ne bi dobro godilo, tako razburjeni so bili društveniki vsled motenja. Prišle pa so od moža s polno brado in zlato obrobjenimi naočniki, ki je bil za celo glavo večji, kakor vsa okolica.

Komaj je dosegel predsednik toliko miru, da se ga je razumelo, je s precej nesigurnim glasom dejal orjaku: „Opozoriti Vas moram, da je naš shod liberalen; sodeč po Vaši izjavi pa ste klerikalni farški hlapec in zato Vas pozivam, da takoj zapustite shod.“

Velikan pa se je zasmejal na ves glas. „Nikoli se mi še ni zgodilo, da bi me bili prištevali klerikalcem; najmanj pa bi bil pričakoval kaj takega na shodu, na katerem sem najbrže edini protestant.“

Zbegani so zijali liberalni gospodje na protestanta, ki jim je tako zmešal štrno.

Papež Pij X. je izdal novo encikliko, ki je zelo zanimiva in izbija tudi našim klerikalcem važno orožje iz rok. Znano je, da trdijo klerikalci in krščanski socialci vedno, da so v političnih stvareh popolnoma neodvisni. To legendo razdira papež neusmiljeno s svojo encikliko, ki z vso krščansko odločnostjo pobija nauk, da stranka v političnih rečeh ne bi bila podložna cerkvenim predstojnikom. Papež je za taka vprašanja menda pristojna instanca in če on tako govori, mu moramo pač verjeti. Torej je n. pr. na Kranjskem škof Jeglič po papeževi zahtevi pravi glavar «Slovenske ljudske stranke» in če stranka ne bi priznala tega, bi prišla v najostrejši konflikt s papežem, česar pa gotovo ne bode riskirala. Logično torej stranka, stoječa na katoliški podlagi, ne sme in ne more biti drugačna kakor klerikalna; tako je torej naslov «Slovenska ljudska stranka» predrzno slepilo, kajti stranka ima zastopati cerkvene interese, ne pa ljudskih — po papeževi volji. In papež ji je pač menda še avtoritet.

Rusija.

Ko je car Nikolaj II., poslušen svetom korumpiranih reakcionarjev, razpustil državno dumo, je pohitela po vsem svetu misel kakor električna iskra: To je začetek nove revolucije! In reakcionarji se niso upali prvi hip ničesar ziniti. Ruski papirji so na borzah padali, upnikom ruske vlade so se ježili lasje. Ali preteklo je nekoliko dni in revolucije ni bilo, pa so zaukali reakcionarji: «Pogumno se mora nastopiti, pa se užene kričače v kozji rog.» In ko je začel ministrski predsednik Stolypin razglasiti, da hoče vladati liberalno in je celo iskal med bivšimi poslanci kandidate za ministrske portfelje, so tolažili vsi Beschwichtigungshofrati sebe in vsakega, kdor jih je hotel poslušati, češ, tako si bode vlada pridobila zaupanje in podporo večine v boju proti radikalnim elementom.

Bilo je res mirno na Ruskem po razpustu dume. Poslanci so odšli v Viborg na posvetovanje, pa so izdelali svoj znani manifest, ki ga je vlada takoj prepovedala. V Peterburgu, kjer je prebivalstvo takoj izvedelo senzacionalno novico, je bilo skoraj več vojaštva, nego civilnih stanovnikov, vsi trgi in vse večje ulice so bile izpremenjene v vojaške tabore in tako ni bilo nič čudnega, da so izostale večje demonstracije. Po deželi je preteklo nekaj časa, preden je ljudstvo izvedelo, kaj se je zgodilo v Peterburgu. Bil je mir. Seveda — relativen mir, kajti posamezni atentati, manjši spopadi z vojaštvom in s

„Gospodje naj mi dovolijo, da se predstavim. Ime je brez pomena; po poklicu sem gimnazijski ravnatelj, pa sem prišel na počitnice v ta prelepi kraj Vaše krasne dežele. Po mojem mišljenju pa sem mnogo liberalnejši nego Vi, gospoda. Vem, da cenite visoko pruskega šomaštra. In zato Vam pravim: Ako nimate boljšega programa, nego psovati pope, je škoda, da ste prišli tako od daleč. V kratkem času sem izpoznal tukajšnje prebivalstvo, ki je v resnici bolj liberalno, kakor mi vsi skupaj. In da je res tako, čeravno ni vpisano v Vaše društvo, je edino zasluga župnikova. Tudi tukaj kakor povsod prihajate za nekoliko in prepozno. Ako bi bili priredili Vaš shod pred petimi leti, ko je bil še stari župnik tukaj, bi bila naredila Vaša gesla vtisk, proti sedanjemu župniku pa rabite zastoj Vaš smodnik. Kot protestant Vam lahko pošteno pravim, da bi bil vesel, ako bi imeli na Pruskem tako resnično liberalne pastore, kakršen je gospod župnik v Gospojni.“

Glasno, dolgotrajno pritrdjevanje je sledilo tem besedam in ljudje, ki so prej še

policijo in podobni dogodki že ne stejejo več na Ruskem. Zapiralo se je revolucionarje, konfisciralo in zatiralo se je opozicionalne časopise in oficijozni vestniki so lahko zatrjevali, da je mir v deželi.

Ako so vladinovci res mislili, da dosežejo tako svoj cilj in da ostane vse pri miru, tedaj se izpolnjuje nad njimi stari pregovor: Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarijo s slepoto. Kdor računa z dejstvi in ne z iluzijami, je moral razumeti, da je bil to samo mir pred nevihto, ki mora biti tem groznejša, čim dalje se pripravlja.

Resnih simptomov, da ni zaupati navideznemu miru, je bilo kmalu dosti. V stanovanju Pobjedonosceva so pokale bombe; na carjevo pisalno mizo so prihajala pretilna pisma; v carskem parku se je streljalo na generala. Ali vlada je razglasila: «Da bode nekoliko manjših rabuk, na to smo pripravljene; hudega pa ne bode.»

To je bilo kratkovidno. Od ruskih narodov, od delavcev in kmetov ni mogla pričakovati vlada nobenega zaupanja. Ako bi bila imela resno voljo za reforme, bi bila našla dosti priložnosti za nje, dokler je zborovala duma. Morda bi bila takrat res pridobila kaj zmernejših elementov, ako bi bila vsaj deloma ugodila splošnim političnim in gospodarskim razmeram. Razpust dume je bil jasno znamenje, da vlada neče vpoštevati volje naroda. Kako je torej mogla misliti na zaupanje?

Bilo je samo vprašanje, koliko časa traja mir in kdaj izbruhne jeza naroda. Revolucije se ne vrše tako, kakor kak «Kriegsspiel» s figuricami na specialnih in generalnih kartah. Ali kadar so vsi pogoji za revolucijo, tedaj pride — tako ali pa tako.

In začetek je prišel prej nego je bilo pričakovati. In prišel je s tako silo, da se že precej lahko sklepa, s kakšno silo se izvrši revolucija sploh. Danes je situacija na Ruskem po priliki taka, kakršna je bila lani že proti koncu prve revolucije. Rusko vojaštvo se bije z ruskim vojaštvom; ruske čete napadajo ruske trdnjave. Sveaborg, Helsingfors, Reval, Kronštad, Sevastopol so v plamenu, v baltiški mornarici so pusti in zopet plava ruska bojna ladja «Pamjat Azova» z rdečo zastavo po morju — ne ve se kje.

Konec prih.

Sodrugji, zahtevajte po vseh brivnicah, karnah in gostilnah „Rdeči Prapor“.

vedno nekam plaho gledali na protestantovskega gosta, so mu sedaj hvaležno stiskali roko. Ako brani protestant tako toplo njih župnika, tedaj pač njegovi lastni župljani ne smejo dovoliti, da bi ga napadal kdorkoli.

Sedaj se jim je tudi zasvetlilo pred očmi. Gospod župnik je imel res prav, ko je dejal, da so protestantje tudi kristjani in pogostoma še boljši, kakor marsikateri katoličan. V enem hipu se je zrušila v tej oddaljeni dolini visoka, črna stena v kup strohnelih desk, stena, ki so jo bili izza protireformacije v Avstriji med katoličani in protestanti tako čvrsto stesali, da ni mogel prodreti skozi njo noben žarek ljubezni. Še vedno je skoraj povsod visoka in čvrsta in četudi zasije tuptam solnce skozi kako špranjo, se hitro pribije zopet debelo desko na njo.

Danes je podrla v Gospojni slaba sapica to steno, ki pa bi bila težko kdaj padla, ako je ne bi bil tolerantni župnik v Gospojni izpodkopaval od svojega prihoda.

Društvene vesti.

Rudarska unija naznanja podružnicam, vplačevalnicam, zaupnikom in prizadetim članom, da se preseli revirno tajništvo za gornje planinske dežele v Ljubnem z dnem 1. septembra t. l. v hišo splošne delavske bolniške blagajne, Kaiserfeldgasse 177, prizemno, na desni. Vse dopise je upravljati od 1. septembra dalje na naslov Johann Z w a n z g e r, Ljubno (Leoben) Kaiserfeldgasse 177, naslov za brzojave je Johann Z w a n z g e r, Leoben 177. Omenjeno bodi, da ima preselitev samo praktične razloge in se ni v dobrih odnosjih napram predstojniku gostilne v dosedanjem lokalu nič izpremenilo.

Domače stvari.

Župan gospod Ivan Hribar je odstopil s predsedniškega mesta v izvrševalnem odboru liberalne stranke. Zgodilo se je to na zadnji seji, ki je bila baje precej burna. Zunanji in domači časopisi so že poročali o tem, a «Slovenski Narod» molči kakor grob in liberalci začudeno povprašujejo, kako je to, da se morajo informirati o takih zadevah svoje lastne stranke iz tujih časopisov. Za uzrok Hribarjeve resignacije se navaja, da se ne strinja z znanimi liberalnimi nazori o volilni reformi, katero smatra za pridobitev s stališča slovenskega naroda. Tudi napadi liberalnega glavnega glasila na Čeha so ga baje navedli na to, zlasti ker pride minister Foit na Kranjsko in bode Hribarjev gost. Vse to je verjetno; ali če je tako, je vendar to samo zadnji sunek v dolgi verigi uzrokov. Dolgotrajna latentna kriza v liberalni stranki je postala akutna, nesporazumljenja in nasprotja v stranki so končno morala prebiti skorjo. Kako se bode rešila ta kriza, je seveda uganka. Razni zdravniki so že na delu, da bi zalepili razpoko, ali to je nehvaležen poizkus. Nasprotja v stranki so zelo velika in s tem, da se jih samo prikrije, ni nič pridobljenega. Sicer pa je najbolje, počakati, kako se razvije stvar. Položaj se mora kmalu izjasniti in potem se bode vsaj vedelo, pri čem da je narod z liberalno stranko.

Ne navadno kratko poroča ljubljanski «Slovenec» o zadnji papeževi encikliki. Ne navadno kratko, kajti sicer ni kratkost glavna «Slovenčeva» navada, zlasti ne, ako more pisati o rečeh, ki so prijetne za klerikalno stranko. Že po tem bi se dalo soditi, da mu je enciklika Pia X. neprijetna. Ali brez tega simptoma se pride lahko do enakega zaključka.

Pruski učitelj je pokvaril vsem govornikom tekst, ker se je bil vsaki naučil govora, v katerem se je požiralo duhovnike kar z dlako. Drug je gledal drugega, nihče ni hotel priti več v nevarnost, da bi ga bil protestantski pruski učitelj poučeval.

Najpametnejšo misel je imel predsednik. Zaključil je shod. Čemu naj bi se ponujalo biserje govorov zastonj bedastim kmetom, popovskim hlapcem? Kočijaži niso mogli dosti hitro vpreči, potem pa je šlo v najhitrejšem diru iz prokletega kmečkega gnezda.

Ves obupan pa je gledal gostilničar za zadnjim vozem. Zastonj je bil krstil svoje dobro pivo; kdo naj ga pije sedaj? V kuhinji pa so ravnokar začele rumeniti race in piške, ki so bile pripravljene za visoko gospodo iz mesta. Plakajoč in jeze se tresoč je hodil po hiši ter je pregnal še ostale goste. Zmerjal je strahopetno liberalno družbo, ki je bežala pred enim samim, ne da bi kaj popila in pojedla; togotil se je nad prokletim luterancem, ki mu je pregnal najboljše goste. Samo nad župnika se ni upal

«Slovenčeva» stranka noče biti klerikalna; prekrstila se je, kakor znano, v «Slovensko ljudsko stranko», le da bi se iznebila «katoličanstva» v naslovu; z vsemi štirimi se upira označevanju, da je klerikalna; na katoliškem shodu bode dr. Šušteršič referiral o «katolicizmu in klerikalizmu» in nedvomno je, da hoče zatrjevati razliko med obema pojmi. Pa pride papež s svojo encikliko in zagrmi: «Katoliško delo ne sme biti drugačno, kakor klerikalno. Ničesar ne smete storiti brez dovoljenja visokega klera. Vsaka misel je pregrešna, če je ni odobril vsaj škof. Klerikalna mora biti vaša literatura, klerikalno vaše časopisje, klerikalno vaše šolstvo, klerikalna vaša politika.» Hud tobak! Med politično zrelih, kulturno izobraženim ljudstvom bi morala delovati papeževa enciklika kakor bomba. V narodu, v katerem je katoliška struja tako močna kakor bomba, bi morala povzročiti revolucijo. Predvsem v «Slovenski ljudski stranki» bi morala razvneti viharne boje. Lanski shod klerikalne stranke je kategorično odklanjal konservativizem; papež zahteva od katoličanov brezpogojno konservativnost. Nastati bi moralo vprašanje: «Kdo je za papeža, kdo pa za Šušteršiča?» In kako bi moral govoriti dr. K r e k, ki se trudi, kar le more, da bi vpeljal v klerikalno stranko modernizem, katerega preklicuje papež tako odločno v svoji encikliki? Kako mora biti drju. Kreku pri duši, če primerja papežev spis z uvodnikom v «Slovenecu»?

Ali to so za danes nepotrebne skrbi. Naš «Slovenec» zna tako vsestransko pisati, da ga ne bi dosegel niti glasoviti Freitagov Šmok. Danes konservativno, jutri demokratično, danes šovinistično-narodno, jutri internacionalno, danes za rusko revolucijo, jutri za ruskega carja, danes zna postavljati socialne demokrate za vzgled, jutri jih smešiti in zaničevati, danes hvaliti Hribarja, jutri ga zmerjati, danes napadati militarizem, jutri zagovarjati povišanje izdatkov za bojne ladje. In to mu ne dela nobenih težav. Njegovi čitatelji so «disciplinirani», klerikalci parirajo vsaki paroli; tisti, ki nič ne mislijo, ne najdejo nobenih nasprotij, tisti, ki jim delajo take reči preglavice, pa morajo molčati, ker je klerikalizem velika — tudi gospodarska! — moč. In tako bodo agitirali krščanski «socialci» dalje na Slovenskem; kadar bode kazalo, se bodo delali demokratične, socialne, moderne; kadar se jih bode opozorilo na papežovo encikliko, bodo odgovarjali: «To se ne tiče nas, to meri samo na Romola Murrija.» Tako je danes in tako bode tudi še jutri. Ali kaj, kadar začno misliti tisti, ki še ne mislijo? Kaj, kadar postane jarem tudi

spraviti, kajti s tem bi si bil vse pokvaril pri kmetih. Le mlinar je znal potolažiti gostilničarja:

„Glej, mu je dejal, prihodnje leto poje moj gospod sin novo mašo in takrat bode imenitno. Le pripravi se, da poskrbiš, kar je najboljšo in najdražje. Denar ti bode kar snežil skozi streho. Reči se bode moralo, da Gospojna še ni doživela kaj takega, kakor to novo mašo.“

Župnik ni prišel na povratku iz Raminga še do soteske, kjer se sklanjajo gore nad šumečim potokom, pa je že zopet zazrl celo bližajočo se vrsto vozov.

Niti sovražni pogledi ga sedaj niso zadeli kakor prej. Gospodje, ki jih je bil odsotni mož premagal, so gledali v stran na hrib. Samo neki črevljar je kričal: „Svinjski pop, zapeljivec naroda, beraški župnik!“

Druzega ni župnik več slišal, vozovi so že izginili. Zadnje bobnenje groma je pričalo župnika, da je minula tudi ta nevihta brez škode nad Gospojno.

Kakor da bi se bila vsa društva naenkrat zagrizla v daljno vas, o kateri še nihče

tistim pretežak, ki ga nosijo danes iz gospodarskih razlogov? In prišel bo čas! . . .

Kaznovana surovost. Dne 30. junija se je pripetila na Dovjem (Gorenjsko) baje vsled nepravilno postavljenega menjala velika železniška nesreča, ker sta dva tovorna vlaka št. 1784 in št. 1787 trčila drug ob drugega. Pri tej nesreči je bil razven mnogih razbitih vozov tudi ubit vlakovodja vlaka štev. 1787 Franc Pražen. Ta izvenredna smrt je povzročila povsod veliko sožalje, posebno pa zaradi tega, ker je bil pokojnik ne oziraje se nato, da je padel kot žrtev poklica in da je zapustil obupajočo vdovo s petletnim otrokom, vsled jovijalnega tovariškega vedenja med železničarji splošno priljubljen. Pokojnik je bil tudi zvesti pristaš železničarske strokovne organizacije. Bil je zelo delaven sodrug in v zadnjem času tudi načelnik podružnice «Spodnja Šiška» pravovarstvenega in strokovnega društva. Odkritosrčni značaj in veselje do dela tega splošno spoštovanega sodruga sta vzbudila pri nekaterih s klečeplastvom nasičenih osebah sovraštvo in zavist. Zatorej se je zgodilo, da sta še med tem časom, ko je stala mlada vdova z otrokom vred ob krsti zmečkanega ponesrečenčevega trupla, dva službena tovariša pokazala svojo srd in surovost s tem, da sta mrlica javno obkladala s psokami, katerih pa nam ni mogoče tukaj ponavljati ter sta na ta način blatila pošteno ime pokojnika. V svrhu obrambe dobrega glasu svojega pokojnega moža je vložila vžaljena vdova po svojem zastopniku gospodu dr. Franu T e k a v č i č u v Ljubljani proti zaničevalcema Martinu Kodermanu, vlakovodji, in Miklavžu Jurschi, voznikemu mojstru (oba pri c. kr. drž. železnici v Ljubljani), pri okrajni sodnji v Ljubljani tožbo zaradi žaljenja časti. — Obsodba, ki je postala pravomočna, se glasi: Obsojen je Martin Koderman na pet dni zavora ali 50 kron denarne kazni in Miklavž Jurscha pa na štiri dni zavora ali 40 kron denarne kazni, zraven tega morata poravnati vse vsled te tožbe nastale stroške. Ta pravična kazen bode vendar, akoravno je prav mila, povzročila zadoščenje med vsemi dostojnimi železničarji. Pripomniti moramo k temu, da je tudi pri tej sodnijski dvorani pokazal poštenjak Martin Koderman svoj pravi značaj. Vzlic temu, da so priče pod prisego potrdile, da je res govoril nad vse žaljivo o pokojnem sodrugu P r a ž n u, drznil se je vendar pred sodnikom odločno in trdovratno tajiti. Kako žalosten utis je s tem naredil na sodnika in na vse navzoče, si cenjeni čitatelj lahko predstavlja. Doletela je njega kakor tudi njegovega somišljenika Jurscheta pri sodnji pra-

ni vedel ničesar pred petimi leti pa je pridila tudi šolska družba izlet v Gospojno in je sklicala shod. Upala pač ni, da doseže kaj uspeha pri neumnih kmetih in na pridobitev udov celo ni računala. Toda zborovanja pa se je udeležil tudi župnik. Prosil je celo za besedo in je imel govor, ki je navdušil kmete za materinski jezik in za narodno kulturo.

Kaj takega niso slišali kmetje še nikoli od župnika, kajti v cerkvi ni govoril nikoli o politiki, temveč jih je učil vedno le besede božje. Seveda je bil ves v ognju za božjo čast in za ljubezen do bližnjega; da pa je znal govoriti tudi o narodnem značaju in o njega bistvu, jim je bilo doslej neznano. Na svojih gospodarskih predavanjih je govoril pač tudi o narodnem kulturnem delu, ali danes je govoril vse drugače. Uspeh župnikovega govora je bil tak, da je pristopilo takoj več kakor dvesto udov šolski družbi. Samo mlinar je nasprotoval, ker je vedel iz svojega časopisa, da služi šolska družba antekristu.

Dalje prih.

vična kazen, ker tam ne poznajo protekcije kakor pri c. kr. držav. železnici, kar nam dokazuje kaznovanje Kodermanovih grobih službenih pregreškov. Akoravno se je večkrat v službi pregrešil proti § 25. službenega reda, je bil prav milo kaznovan, menda zaradi tega, ker je lahko ponosen na vpliv svoje boljše polovice, ki ga ima na višjem mestu. Za zadnji slučaj pijanosti v službi je bil res Koderman odstavljen od službe vlakovodje, ali to ni trajalo dolgo časa; poskrbela je gotovo njegova žena, da je prišel njen Martin zopet na prejšnje mesto. Za take kreature brez otrok se dela izjema, ko v drugih slučajih ne poznajo na višjem mestu nobene milosti. (Slučaj Franc Košir, oče cele kopice otrok, je bil odstavljen od službe vlakovodje zaradi nesreče v Kranju, ki se je zgodila pred par leti, a se sedaj kljub vsem prošnjam ne more priti do prejšnje službe.) Nič čudnega ni tedaj, ako kroži govorica, da ima Koderman pri železnici močno protekcijo. To pa nič ne dá, ta sodnijska obravnava je pritisnila njemu kakor tudi Jurschetu pečat na čelo. h kateremu naj še zavedeni železničarji pritisnejo pečat svojega «spoštovanja» v dokaz, da je pokojni sodrug Pražen, ki je padel kot žrtev svojega poklica, bil vobče spoštovan kot zaveden sodrug in značajan tovariš med dostojnimi železničarji.

Občinska volilna reforma za Ljubljano je postala akutna. Polovica leta je minila, menadoma pride jesen in če se ne ukrene kmalu, kar je potrebno, utegnejo priti zopet volitve brez reforme, seveda z znanimi obljubami, da pride stvar na prvi seji na dnevni red. Doslej še ni nič zamujenega, ali z vsakim dnevom, ki odslej preteče brez dela, narašča nevarnost in zato mora biti občinski svet na jasnem, da ne bode imel miru, dokler ne stori svoje dolžnosti. Izmed najimunitnejših izgovorov, ki so jih gospodje doslej izumili, je ta, da je reforma komplicirana stvar, ki zahteva mnogo študij, primerjalnega materiala, računanja i. t. d. Ali ta izgovor ne zažre ničesar. V resnici ni nobena naloga tako enostavna, kakor občinska volilna reforma. In zlasti za liberalce mora biti lahka, ki ne prenehoma razglašajo, da so prijatelji splošne enakosti volilne pravice, ali samo popolnoma splošne in popolnoma enake. V občinskem svetu se bode menda vendar našlo nekoliko gospodov, ki znajo koncipirati volilni red na podlagi tega načela. Niti mnogo paragrafov ni treba za tako reformo. Določiti je treba samo število mandatov, povedati, da ima volilno pravico vsak prebivalec mesta Ljubljane in da se voli po proporciji, kateri najdejo pač občinski matematičarji lahko pravi ključ. Ako pa dela ta zadača gospodi na rotovžu težave, tedaj naj pridejo brez skrbi k nam. Res da nimamo preveč časa, ali nekoliko ur za to delo si že še odtrgamo, pa jim sestavimo tudi tako utemeljitev, da jo ne porazijo nobeni nasprotni argumenti. Nikar naj torej ne zavlačijo več. Doslej so si s tem sami škodovali. Ako bi bili sprejeli volilno reformo pred 6 meseci, bi bili delavci bolj skromni s svojimi zahtevami, nego bodo danes. Takrat bi se bilo še lahko mirno govorilo o kurijah. Seveda ne bi bili smeli odpraviti četrtega razreda s šestimi mandati in o petletnem bivanju se ne bi bili mnogo premišlili. Danes pa so razmere sploh drugačne in sicer nam v korist. Sedaj se bode govorilo tudi za občinski svet o splošni in enaki volilni pravici in liberalcem se bode dala priložnost, da pokažejo, kako resno mislijo na čistost principa. Tukaj so gospodarji, tukaj lahko določijo najabsolutnejšo splošnost in najabsolutnejšo enakost, obenem tudi idealno proporcijo. Če hočejo biti tako načelni, jim je naša podpora gotova. Sicer se pa tudi ne plašimo boja.

Shodi.

Pragersko. V sredo, dne 25. julija, je bil tukaj v Grundnerjevi gostilni železničarski

shod, ki je bil za pragerske razmere prav dobro obiskan. Otvoril ga je sodrug Alfred Pičini s kratkim pozdravom. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Jurij Pak, za zapisnikarja pa sodrug Pičini. Potem je obširno govoril sodrug Kopač o boju železničarjev in njih organizacij. Njegova poljudna izvajanja so bila zelo zanimiva in je žel govornik bogato priznanje. Končno sta govorila še sodruga Pak in Pičini in potem se je zaključil shod, ki je marsikateremu železničarju odprl oči. Organizacija je pridobila vsled tega mnogo novih udov.

Dopisi.

Vič-Glince. Prostovoljno gasilno društvo Vič-Glince nam pošilja sledečo izjavo:

Slavno uredništvo! V predzadnji številki Vašega cenjenega lista z dne 20. julija 1906 je bil dopis z Viča-Glince, ki je imel podpis več visko-glinških gasilcev. Ker pa dotičnega dopisa ni pisal nobeden član omenjenega društva Vas prosimo, da priobčite v Vašem listu ta-le popravek:

Podpisani odbor izjavlja, da dopisa z Vič-Glince v 29. številki dne 20. julija 1906 ni pisal nobeden član gasilnega društva tukaj, torej je podpis dasi brezpomemben vendar neresničen Vič-Glince, 27. julija 1906. Ivan Gašperin, načelnik.

Tudi nam se zdi, da je podpis brezpomemben; ali pa je resničen ali ne, mora biti uredništvu bolje znano, kakor odboru društva, ki ne more imeti sredstev, da kontrolira opravičenost podpisa. Razume se, da je uredništvu tajnost za nas brezpogojna in končno se zaradi te stvari ne esofiramo. Vsekakor je važnejša vsebina dopisa, ki smo ga sprejeli, nego podpis in glede vsebine je tudi cenjeno gasilno društvo popolnoma mirno. Naša navada je, da ne objavimo nobenega dopisa, preden se ne prepričamo, ali se sme vsebini zaupati ali ne. In to velja tudi za ta slučaj.

Goriško. (Volilna reforma in goriški liberalci.) Ako je kranjska liberalna stranka tudi tako klavrna, kakor je naša, tedaj se mora pač reči, da je ves slovenski liberalizem na psu, kajti tako nerodne politike ne zna uganjati nihče, kakor tista klika, ki se pri nas imenuje liberalna stranka. Nihče ne more dvomiti, da je bila zadnjih osem mesecev najvažnejša politična stvar v državi volilna reforma in da je bila zlasti za Slovence posebno važna. Od vsake resne politične stranke bi se bilo torej lahko zahtevalo, da se poprime dela v tem vprašanju, da gre med ljudstvo, da se informira o njegovih težnjah, da mu pojasni vse posameznosti in da mu da kakšno direktivo. Ali ves čas smo čakali zaman, da stori to naša liberalna stranka. Po vsem Goriškem niso priredili niti enega shoda. Pa tudi njih, odnosno gospoda Andreja Gabrščka list «Soča» ni imel prostora za kakšno temeljitejšo skušnjo in za resnično informativne članke. V začetku je ponatisnila «Soča» semtertja kak bombastični sestavek iz ljubljanskega «Sl. Naroda», potem pa, ko so menda v Gorici izprevideli, da liberalci v Ljubljani sami ne vedo, kam in kod, je izostalo še to. Le še semtertja kakšna kratka notica o debatah državnozbornskega odseka je pričala, da gospodje v uredništvu niso popolnoma zapali. Sedaj so glavne razprave parlamentarnega odseka končane in volilni okrajji so razdeljeni. Kar naenkrat je sedaj «Soča» po koncu. V precej zmedenem članku: «V boj proti taki volilni reformi» poziva ljudstvo na Goriškem, naj sklicuje protestne shode in naj posreduje proti krivici, ki zadene goriške Slovence po volilni reformi. Lase bi si pulil človek nad tako politiko! Osem mesecev jih ni bilo videti. Državnozbornski poslanec gosp. Oskar G a b r š č e k je bil tako skrit, da v deželi že nihče ni mislil na njegovo existenco in nihče ni verjel, da imajo liberalci kakšnega

poslanca. V državnem zboru je igral tako ulogo, da bi bilo naravnost predrzno, ako bi se se kdaj potegnil za kak mandat. Človek, ki se v tako važnem vprašanju odlikuje s tako lenobo, da ne pride niti na odsekov seje in pusti, da se ga izključi iz odseka, je zaigral vsako pravico do zastopanja ljudstva. Vse tisto, kar smo čitali v «Slov. Narodu», ga nikakor ne opraviči. Poslanec nima igrati užaljenega fanta, temveč ima vršiti svojo dolžnost, kjer se ne gre za njegove, temveč za ljudske interese. Ali da je ne more vršiti poslanec, ki mu je najvišji ideal, hladiti se v prijetnem Tolminu in ki o celi stvari ni toliko informiran, kakor navaden čitatelj časopisov, je naravno. Zato pa tudi nima sedaj pravice, jokati in stokati. Edino, kar more storiti, je to, da se skrije. Volilni okrajji na Goriškem res niso pravično razdeljeni. To čutimo najbolje socialni demokratje, kajti avtorji volilne reforme so se najbolj trudili, da bi razkropili industrialne kraje, v katerih bi socialni demokratje lahko kaj dosegli. Goriško je razdeljeno na šest volilnih okrajjev in sicer: 1. Gorica mesto, 25.400 prebivalcev. 2. Goriški sodni okraj brez Ločnika, 38.500 prebivalcev. 3. Sodni okraj Ajdovščina, Komen in Sežana 43.200 prebivalcev. 4. Sodna okraja Červinjan in Trzič 42.300 prebivalcev. 5. Sodna okraja Gradišče in Kormin z Ločnikom 33.500 prebivalcev. 6. Sodni okrajji Tolmin, Cerklje, Kanal, Kobarid in Bovec 49.400 prebivalcev. Že te številke dokazujejo, da je umetnost razdelitve naravnost kričeča. V poštev pride tudi, da je nad 15.000 Slovencev razkropljenih po italijanskih okrajih. Na 195.000 Slovencev pridejo ravno tako trije poslanci, kakor na 90.000 Italijanov. Ali po toči zvoniti je prepozno in naši liberalni narodnjaki, ki so ves čas prezirali volilno reformo, so največ krivi, da je uspeh tak. Sedaj pa metati volilni reformi polena pod noge, je naravnost hudobno, tudi z narodnega stališča; kajti naj je že kakor je, mora se končno vendar priznati, da prinaša reforma goriškim Slovcem uspeh, ki ga sicer tudi v 20. letih ne bi bili dosegli. Ako pa hočejo iti gospodje res med ljudstvo s svojim geslom: «Rajši nič, kakor tako reformo», in ne vidijo, da se že kranjski liberalci odvrčajo od tega nesmisla, tedaj naj le poskusijo. Prepričani pa naj bodo, da najdejo na shodih tudi slovenske delavce, ki ne bodo držali jezikov za zobmi. Ako hočejo, da se jim enkrat pové, kaj sodi ljudstvo o lenobi, ki so jo pasli ves čas, tedaj naj le pridejo. Triumfirali ne bodo s svojo konfuzno politiko; za to jim jamčimo. Goričan.

Socialni pregled.

Parcialna pekovska stavka v Ljubljani. Kakor smo poročali, so ljubljanski pekovski delavci pred kratkim predložili potom pomočniškega zbora svoje zahteve mojstrom. Začetkoma je zadržava mojstrov odklanjala vsako pogajanje z organizacijo in sploh vsak dogovor. Vsled te trme so delavci bili prisiljeni, dne 29. julija skleniti, da stopijo zvečer v stavko. Do večera pa se je situacija toliko izpremenila, da so se vendar lahko vršila posamezna pogajanja med delavci in mojstri ter je večina delodajalcev ugodila pomočniškim zahtevam. Samo kapitalistinja Marija P o t o č n i k je odklonila vsako pogajanje, tako da so bili pomočniki v tej delavnici prisiljeni vstopiti v stavko, ki se nadaljuje. Nekateri mojstri so obljubili, da ugone zahtevam z dnem 1. avgusta. Z ozirom na razmere se je sklenilo, da se glede teh pekarn počaka do omenjenega roka. Med temi delavnicami je tudi največja ljubljanska pekarna Jakoba Z a l a z n i k a. Natančneje bomo poročali.

Umetnost in književnost.

Naši zapiski. Sedma številka letošnjega letnika je izšla s sledečo vsebino: Ivan Cankar: Govekar in Govekarji. — Dr. L.: «Politično življenje Slovencev» (nadaljevanje). — Dr. D.: «O spolnih boleznih» (nadaljevanje). — P.: «Socialni boji slovenskih kmetov v srednjem veku» (nadaljevanje). — Pregled: Socializem. Književnost. Nekrolog. Juri Jager: Robide; Sv. Martin — Kompromisnik. Upravištvu prosi tiste, ki se ne mislijo naročiti, pa so prejeli po več številke na ogled, naj vrnejo vsaj 4. številko, ki je pošla; upravištvu potrebuje več izvodov, ker se oglašajo novi naročniki, ki bi radi dobili tudi prejšnje številke. «Naše zapiske» priporočamo toplo vsem čitateljem.

Iz stranke.

Agitacijske prispevke za ljubljansko lokalno organizacijo (II. in III. izkaz) so plačali: Avbelj 1 K, Rade Kamenko 1 K, Hlebs 50 vin., Jupiter 50 vin., Ivan L. 60 vin., Bizjak 50 vin., Sjadreb 30 vin. Skupaj 4 K 40 vin.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg — **Jesenice:** Mesar Jakob št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Gorica:** Kregelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Občnega konsumnega društva“
v Zagorju

ki bode

dne 2. septembra t. l. ob 2. uri popoldne
v gostilni g. Müllerja v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva,
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov in 1 namestnika.
6. Povišanje remuneracije blagajniku (Repovš).
7. Interpelacije in predlogi.

Za nadzorništvo:

Jakob Strajner
zapisnikar.

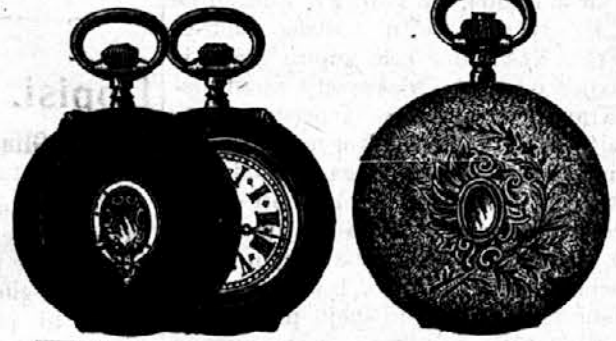
Jakob Serko
predsednik.

Zaveden delavec
in prijatelj delavstva
ne pije
Koslerjevega piva!

Najcenejša in največja domača
eksportna tvrdka!

Kazipostanje švicarskih ur na
vse kraje sveta!

Naznanilo preselitve.

Uljudno naznanjam, da sem se preselil iz Kranja v glavno mesto Ljubljano in otvoril na mestnem trgu, nasproti rotovža, veliko na novo urejeno prodajalno, z največjo zalogo ur, zlatnine, srebrnine in brilantnega blaga. Torej je priložnost cenjenim odjemalcem, da si osebno lahko izberejo blago, istotako vabim vsakogar, da si ogleda mojo prodajalno, v kateri se nahaja ne samo blago, katero je navedeno v cenilniku, ampak ogromna izbira vseh različnih, modernih ur, kakor: žepnih, salonskih in stenskih ter budilk, brilantov, zlatnine in srebrnine, po konkurenčnih cenah. Ker nakupujem vse blago za gotovi denar in tudi prodajam blago za gotovi denar, zato mi je posebno še vsled ogromnega prometa mogoče prodajati pristno in fino blago po prav nizkih cenah.

Zahvaljujem se cenjenim odjemalcem za dosedanje zaupanje in prosim taiste, naj blagovolijo tudi naprej ohraniti moji trgovini svojo naklonjenost.

3-1

H. Suttner **Ljubljana**

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju.

Hotel

BALKAN

Trst

Kavarna in restavracija.

Nova zgradba — 70 elegantnih sob. — Lift. — Električna razsvetljava. — Kopelji. — Cene zmerne.

10-9

Počkaj & Kögl.

Zaloga in tovarna
pohištva vsake vrste

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Kavarna

„Unione“

preje „Tedesco“

se priporoča cenjenim so-
drugom najtopleje. Na raz-
polago so vsi važni in slo-
venski, italijanski in nemški
listi. Vse pijače poceni. Na-
pitnina je izključena.

Prva kooperativistično ure-
jena

gostilna

v ulici S. Giovanni v Trstu.

Izvrstna vina. Dalmatinska
vina, direktno od organizi-
ranih sodrugov v Dalmaciji.
Vedno dobra kuhinja. Na
razpolago «Rdeči Prapor»,
«Arbeiter-Zeitung» in «La-
voratore».